

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวของสตรีอาข่า

Sexual Risk Behaviors and Family Violence among Akha Women

ผู้สันทน	ยัมแย้ม	Ph.D.*	Susanha	Yimyam	Ph.D.*
รังสิยา	นารินทร์	Ph.D.**	Rangsiya	Narin	Ph.D.**

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้สตรีอาข่าซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในไทยที่ได้อพยพมาหารายได้ในเมือง ส่วนใหญ่มีการทำงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ โดยเฉพาะงานรับจ้างทั่วไป งานบ้าน งานเสิร์ฟในร้านอาหาร หรืองานเร่ขายของตามแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งชุมชน สภาพการทำงานเหล่านี้เอื้อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัว การวิจัยเชิงพรรณนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวของสตรีอาข่า ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างสตรีชาวอาข่า 118 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และ ทดลองใช้กับสตรีอาข่าที่อยู่ในเมือง จำนวน 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการทดสอบไคสแคว์

ผลการวิจัยพบว่า สตรีอาข่าจำนวนมากมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อยโดยต่ำกว่า 20 ปี (63.9%) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (19.1%) เกือบครึ่งหนึ่งเคยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจ (42.5%) การขาดการสื่อสารและการต่อรองทางเพศโดยไม่เคยคุยกับสามี/คู่รักถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (45.7%) ไม่เคยบอกถึงความต้องการทางเพศ (45.7%) ไม่สามารถปฏิเสธได้เมื่อไม่ต้องการ (9.6%) การไม่ใช้วิธีป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (81.1%) เพราะไวใจสามี (83.5%) และเห็นว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่เหมาะสมสำหรับสามีภรรยา (41.5%) สตรีอาข่าประมาณหนึ่งในหก (15.3%) ที่เปิดเผยว่าถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างน้อยด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง สำหรับสตรีอาข่าที่มีสามีหรือคู่รักแล้วมีสัมพันธภาพไม่ดีกับสามีหรือคู่รัก (48.3%) และเคยถูกคู่รักหรือคู่ครองทำร้ายร่างกาย (8.1%)

ข้อเสนอแนะ ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดโปรแกรมในการเสริมพลังอำนาจสตรีอาข่าในการต่อรองเพื่อความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ควรนำบุรุษอาข่ามีส่วนร่วมในการผลักดันในประเด็นนี้ด้วยเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ความรุนแรงในครอบครัว สตรีอาข่า

* รองศาสตราจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 * Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 ** อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ** Lecturer Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Abstract

At present, there are an increasing number of Akha women migrated to work in the city. They often work in the informal sector, including domestic work, waiting tables, factory work, or hawk goods (walk/travel selling goods or food). Working in such places put them to be sexual risk behaviors and family violence. This descriptive study was aimed to explain sexual risk behaviors and family violence among Akha women. Data were collected by semi-structured interviews with 118 Akha women in Chiang Mai city. The interview questionnaire was developed by researchers and reviewed by three experts, and was trial with 5 Akha women. Data were analyzed using descriptive statistics and Chi-square test.

The results found that many Akha women had sexual risk behaviors such as have sex at young age; less than 20 (63.9%), have sex before marriage (19.1%), about half of women who had ever sex were not willing to have sex (42.5%) lack of skill for sexual communication and negotiation: never talk with partner about prevention of sexual infection (45.7%), never say about sexual need (45.7%), could not refuse to have sex (9.6%), no protection method for sexual transmission (81.1%) since they were trust in their husband (83.5%) and their opinion that inappropriate for a couple to use condom (41.5%). About one sixth of these women (15.3%) had experienced at least one type of sexual harassment. Among Akha women with partner have bad relationship with their husbands (48.3%), and was physical attack (8.1%)

The researchers recommend that the findings will use to develop program for empowerment Akha women for equality of female-male sexual role and male participation to decrease sexual risk behaviors and family violence among Akha women.

Key words: Sexual Risk Behaviors, Family Violence, Akha women

ความสำคัญและความเป็นมา

การขยายตัวของเมืองและการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ภาคบริการและการเกษตร ทำให้มีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก จึงเป็นแรงจูงใจให้มีแรงงานอพยพหลังไหลเข้ามาทำงานในเมืองหรือเขตเศรษฐกิจมากขึ้นทุกวัน ซึ่งแรงงานอพยพมีทั้งแรงงานอพยพชาวไทยจากชนบทและแรงงานอพยพกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้มีรา พงศาพิชญ์ (2549) ได้อธิบาย

ความหมายของ “ชาติพันธุ์” ในหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนในพระราชประสงค์ของพระเจ้าอยู่หัว ฉบับที่ 23 ว่า “ชาติพันธุ์ (ethnicity หรือ ethnos) คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีน ลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรม มีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทาง

ชีวภาพและรูปพรรณ (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถรับรู้อารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน ความรู้สึกผูกพันนี้อาจเรียกว่า สำนึกทางชาติพันธุ์หรือชาติลักษณะ (ethnic identity)”

ชาวอาข่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์กับชนเผ่าโลโล รวมทั้งชาวลีซอและชาวมูเซอซึ่งต่างก็มีต้นกำเนิดในบริเวณที่ราบสูงทิเบต ต่อมาอพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณประเทศจีนตอนใต้ พม่า ลาว และอพยพลงมาถึงประเทศไทยเมื่อประมาณ 110 ปีมาแล้ว โดยตั้งถิ่นฐานครั้งแรกที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายซึ่งปัจจุบันได้มีการอพยพย้ายถิ่นขยายไปอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ตาก แพร่ น่าน และเพชรบูรณ์ มีประชากรมากกว่า 65,000 คน (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555; ตันบ้านนอก มูลนิธิกระจกเงา, 2557) ชาวอาข่าส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย บนที่ราบสูง ทำไร่เลื่อนลอยเช่นเดียวกับชาวเขาเผ่าอื่นที่อยู่บนที่สูง

โดยทั่วไปชาวอาข่ามีการจัดระเบียบโครงสร้างเพื่อความสะดวกในการอยู่รวมและการปกครอง ตลอดจนการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันกล่าวคือ โครงสร้างครอบครัวของอาข่า ผู้ชายถือเป็นหัวหน้าครอบครัว ที่มีความสำคัญเนื่องจากผู้ชายเป็นผู้สืบสายวงศ์ตระกูลของครอบครัวอาข่า ผู้ชายในครอบครัวอาข่า จึงมีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ลำดับชื่อของบรรพบุรุษ ตลอดจนพิธีกรรมประเพณีของครอบครัว เพื่อสืบสานถ่ายทอดให้กับลูกหลานรุ่นต่อไป ชาวอาข่าจะให้เกียรติกับผู้ที่อาวุโสกว่ามีอำนาจในการตัดสินใจ ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคม มักเป็นหน้าที่ของผู้ชาย แต่สตรีก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเป็นผู้ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ในระดับครอบครัว จึงถือว่าเป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขบนพื้นฐานความพึงพอใจ สามมีมีภรรยา

ได้หลายคน อำนาจในครอบครัวเป็นของฝ่ายชาย ระบบความเชื่อในลัทธิบูชาผีของชาวอาข่าเน้นชมวดมาก รวมกับระเบียบวิถีทางสังคมที่ซับซ้อน ตลอดชีวิตของชาวอาข่าผูกพันอยู่กับภูตผีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาเช่นไหว้สิ่งเหล่านี้ จะทำให้ชีวิตอยู่ดีมีสุข

หากหลบหลู่จะทำให้มีอันเป็นไป และให้โทษต่อผู้คน ต้องทำพิธีเช่นไหว้ขอขมา ก่อนจะทำการสิ่งใดๆ ต้องเสี่ยงทายให้แน่ใจเสียก่อน ดังนั้นในรอบปี ชาวอาข่าจึงมีพิธีกรรม ข้อห้าม และข้อปฏิบัติมากมาย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้อาข่าบางส่วนก็หันไปนับถือศาสนาคริสต์และอิสลาม เนื่องจากความสลับซับซ้อนและหลากหลายของพิธีกรรม ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของปัจจุบันที่ไม่เอื้อต่อปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการประกอบพิธีกรรมต่อสิ่งนับถือดั้งเดิม ซึ่งจะขาดหรือผิดพลาดไม่ได้ นอกจากนี้ในพิธีกรรมต้องใช้สัตว์ เช่น ไก่เป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวอาข่าจำนวนหนึ่งต้องทิ้งความเป็นดั้งเดิม แล้วหันไปนับถือศาสนาอื่น (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555; ตันบ้านนอก มูลนิธิกระจกเงา, 2557)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสังคมไร้พรมแดน และมีการเทคโนโลยีสูง รวมทั้งการพัฒนาของสังคมไทยในหลายด้าน ส่งผลต่อวิถีชีวิตของอาข่าในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบนพื้นที่สูง ตัวอย่างเช่น ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามกฎหมายของอาข่า ทำให้ชาวอาข่าหลายชุมชนได้ถูกอพยพ โยกย้ายจากถิ่นเดิม มาตั้งชุมชนใหม่ ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบในเรื่องการทำมาหากิน เยาวชนและวัยรุ่นมักออกจากชุมชนดั้งเดิม ไปหางานทำในตัวเมือง ส่วนใหญ่เป็นงานระดับปฏิบัติการที่ไม่ใช้ความรู้และทักษะมากนัก เช่น งานเสิร์ฟตามร้านอาหาร ขายของ ดูแลทำความสะอาดงานบ้าน เลี้ยงเด็ก และงานในโรงงาน เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัจจัยปัญหาอื่นที่ตามมา เช่น การถูกโกงค่าแรง ปัญหาหนี้สิน ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น ทั้งนี้เด็กส่วนใหญ่ที่ไปหางานทำส่วนมากไม่ค่อยได้รับการศึกษา บางทีตัวเด็กเองไม่มีสมาธิในการเรียนหนังสือหรือบางทีบิดามารดาของเด็กไม่มีเงินพอที่จะส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือหรือบางคนไม่มีพ่อแม่ต้อง

ทำงานหาเลี้ยงตัวเอง สุดท้ายต้องให้เด็กจำนวนหนึ่งต้องเข้าสู่แรงงานเด็กในตัวเมือง จึงทำให้เกิดการถูกเอารัดเอาเปรียบ เนื่องจากอาช้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับสิทธิสถานะบุคคลตามกฎหมายไทย และตามนิสัยของอาช้เป็นกลุ่มชนที่มีความสุขกับสิ่งเล็กๆน้อยๆ ทำอาชีพเพื่อพออยู่พอกิน ไม่ชำนาญในเรื่องการค้าการขาย (ต้นบ้านนอก มูลนิธิกระจกเงา, 2557) โดยเฉพาะสำหรับเด็กหญิงและวัยรุ่นสตรีอาช้ซึ่งนอกจากความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับชาติพันธุ์แล้ว ความเป็นผู้หญิงในสังคมอาช้ที่ผู้ชายเป็นใหญ่ยิ่งทำให้มีโอกาสถูกเอารัดเอาเปรียบมากขึ้น มีโอกาสเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวได้ ทั้งนี้ภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพทางเพศที่สำคัญของสตรีนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในชุมชนและลักษณะของงานที่ทำ ยังขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะทางเพศและการให้คุณค่าทางเพศ ทั้งนี้สตรีเป็นเพศที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพมากกว่าบุรุษ ปัญหาทางสุขภาพสตรีนอกจากจะมีผลกระทบต่อสุขภาวะโดยรวมของสตรีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณแล้ว (Rafei 2000; สุสัณหา ยิ้มแย้ม, ชลธิสา จริยเลิศศักดิ์ และสุจิตรา เทียนสวัสดิ์, 2553; สุสัณหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และสุจิตรา ชัยวุฒิ, 2554; สุสัณหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และ อำไพ จารุวัชรพาณิขกุล, 2555)

จากการสนทนากับผู้บริหารในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและผู้ให้บริการสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ (การติดต่อส่วนตัว, 2555) พบว่า ปัญหาสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์เป็นปัญหาสุขภาพหนึ่งที่สำคัญมากของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งตัวกลุ่มชาติพันธุ์เองและครอบครัว รวมทั้งผลกระทบต่อคนไทยที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน ทั้งนี้พฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพทางเพศและและความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพทางเพศ ซึ่งสุขภาพทางเพศในการศึกษานี้หมายถึง สุขภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และปัญหาที่เป็นผลสืบเนื่องจากความสัมพันธ์ทางเพศ และมีความเคารพต่อวิถีทางเพศที่แตกต่าง และยังรวมถึงการมีประสบการณ์ทางเพศที่ปลอดภัยและมีความพึงพอใจ ปราศจากการบังคับ การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรง เพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมและสภาพ

แวดล้อมโดยเฉพาะในชุมชนเมืองหรือชนเมืองตามความรู้ความเข้าใจ และความเชื่อของแต่ละสังคมวัฒนธรรมและศาสนา และจากการศึกษาที่ผ่านมาและจากประสบการณ์ทางคลินิกในการดูแลสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ด้านอนามัยเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศ พบว่า แม้ว่าสตรีกลุ่มนี้ได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในเขตเมือง แต่ยังคงมีความเชื่อและพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพตามสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งบางอย่างก็มีผลดีต่อสุขภาพ แต่บางอย่างอาจผลกระทบทางลบต่อสุขภาพนอกจากนี้สตรีกลุ่มนี้มักขาดความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเพื่อป้องกันมะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์ ความเชื่อที่ผิดและการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอาจทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางระบบสืบพันธุ์ยังคงค่อนข้างน้อย

อย่างไรก็ตาม ความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์สุขภาพด้านอนามัยเจริญพันธุ์ในสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาอยู่ในเขตเมืองและชนเมืองในปัจจุบันนี้ยังมีจำกัด โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพทางเพศและและความรุนแรงในครอบครัวของสตรีชาวอาช้ ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพทางเพศในที่นี้หมายถึง กิจกรรมที่สตรีปฏิบัติซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพทางเพศโดยเฉพาะการติดเชื้ทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่พึงประสงค์ เป็นต้น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การขาดการสื่อสารและการต่อรองทางเพศ การไม่ใช้วิธีป้องกันการติดเชื้ทางเพศสัมพันธ์หรือใช้วิธีป้องกันไม่ถูกต้อง ส่วนความรุนแรงในครอบครัวหมายถึง ลักษณะการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ และการทำร้ายจิตใจระหว่างสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันทครอบครัวเดียวกัน โดยความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการทำร้ายมีหลายกรณี เช่น สามีทำร้ายภรรยา สตรีถูกทำร้ายจากคู่รักของตนเอง บิดาหรือมารดาทำร้ายบุตร ดังนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ในสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ในสตรีชาวอาช้ คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นสตรีและอยู่ในฐานะนักวิชาการ นักวิจัย และเป็นผู้ให้บริการ

แก่สตรีทั่วไปรวมทั้งสตรีกลุ่มนี้ได้สังเกตเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพทางเพศของสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ และการเปรียบเทียบกับผลการวิจัยประเด็นนี้ในสตรีกลุ่มอื่น เช่น สตรีไทยภาคเหนือ (สุสันหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2548) แรงงานข้ามชาติสตรีไทใหญ่ (สุสันหา ยิ้มแย้มและคณะ, 2553) พนักงานสตรีในสถานประกอบการ (สุสันหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2554; สุสันหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2555) คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงพฤกษกรรมเสี่ยงสุขภาพทางเพศ และและความรุนแรงในครอบครัวของสตรีชาวอาชญา เพื่อเสนอแนะแนวทางการดูแลสุขภาพตนเองในเชิงระบบ ได้แก่ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ สวัสดิการคุ้มครองสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ ระบบเครือข่ายในการดูแลสุขภาพสตรีกลุ่มนี้ และเพื่อพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพสำหรับสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมสุขภาพทางเพศและคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีชาวอาชญาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่ออธิบายถึงพฤกษกรรมเสี่ยงทางเพศของสตรีอาชญา
2. เพื่ออธิบายถึงความรุนแรงในครอบครัวของสตรีอาชญา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยใช้วิธีการวิจัยผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณซึ่งได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และตลอดการดำเนินการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ยึดหลักพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งการนำเสนอผลงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือ สตรีอาชญาที่อยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่ การคำนวณและการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota sampling) จากกลุ่มอายุของสมาชิกในคริสตจักรอาชญาในเมืองเชียงใหม่ เพื่อสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างซึ่งพัฒนาโดยคณะผู้วิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) พฤกษกรรมเสี่ยงทางเพศซึ่งได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย การมีเพศสัมพันธ์ก่อน

แต่งงาน การขาดการสื่อสารและการต่อรองทางเพศ การใช้วิธีป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์หรือใช้วิธีป้องกันไม่ถูกต้อง และ 3) ความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ การถูกการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศ และการทำร้ายจิตใจโดยสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันทันครอบครัวเดียวกัน แบบสอบถามนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำมาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) ได้เท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้สัมภาษณ์กับสตรีชาวอาชญา จำนวน 5 ราย จนได้แบบสอบถามที่มีสาระเนื้อหาเข้าใจตรงกัน

การรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ช่วยวิจัยที่ผ่านการอบรมมาแล้วเป็นผู้สัมภาษณ์ตามแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่มีพฤกษกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงทางเพศกับสตรีอาชญา จำนวน 118 คน การอบรมผู้ช่วยวิจัยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นเรื่องที่จะถาม รวมทั้งเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยวิจัย ทั้งนี้ผู้ช่วยวิจัยจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารภาษากับสตรีอาชญา ซึ่งผู้ช่วยวิจัยประกอบด้วยแกนนำสตรีอาชญาที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสตรีอาชญาและนักศึกษาปริญญาโท คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลังจากการอบรมฯ ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยวิจัยทดลองสัมภาษณ์สตรีอาชญาภายใต้การนิเทศอย่างใกล้ชิดของผู้วิจัย แล้วจึงมอบแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ช่วยวิจัยแต่ละคนดำเนินการรวบรวมข้อมูล ภายหลังที่ผู้ช่วยวิจัยส่งแบบสัมภาษณ์คืนทุกครั้ง ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล หากยังมีสิ่งสับสนหรือข้อมูลไม่ครบถ้วนจะขอให้ผู้ช่วยวิจัยกลับไปดำเนินการจนสมบูรณ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้มีการอภิปรายกับผู้ช่วยวิจัยถึงความยากง่ายในการเข้าถึงข้อมูลวิธีการที่จะได้ข้อมูลตามความเป็นจริงและครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อปรับปรุงให้การดำเนินการสัมภาษณ์ครั้งต่อไปมีความคล่องตัว สมบูรณ์แบบ และมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนาหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัย

สตรีอาข่าในการศึกษารั้งนี้มีจำนวน 118 คน สตรีส่วนใหญ่ (98.3%) นับถือศาสนาคริสต์ อยู่ในวัยแรงงาน โดยอายุเฉลี่ย 31.8 ปี (SD = 10.6) ทั้งนี้กลุ่มอายุที่มากที่สุดอยู่ระหว่าง 20 ปี ถึง 39 ปี (73.7%) แต่งงานแล้ว (72.0%) สตรีที่มีการแต่งงานมากกว่าหนึ่งครั้ง (8.4%) อยู่กันเป็นครอบครัวเดียว (93.2%) ที่มีสามีภรรยาและอาจจะมียูอยู่ด้วย แม้ว่าสตรีอาข่ากลุ่มนี้ทำงานในเมือง แต่ส่วนใหญ่ (77.1%) พักอาศัยอยู่เขตอำเภอชนเมือง สตรีประมาณเกือบครึ่งหนึ่งพักอาศัยอยู่ในบ้านตนเอง (45.8%) สตรีประมาณหนึ่งในสามไม่ได้รับการศึกษาตามระบบ (37.3%) สตรีประมาณสามในสี่พูดได้ทั้งภาษาไทย และภาษาอาข่า (84.7%) ส่วนการอ่านและการเขียนสตรีบางคนไม่สามารถใช้ภาษาใดได้เลย (17.8% และ 26.3% ตามลำดับ)

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์สตรีอาข่า 118 คน พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของสตรีกลุ่มนี้คือ การมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยต่ำกว่า 20 ปี (63.9%) โดยอายุน้อยที่สุดที่พบคือ 14 ปี และช่วงอายุที่พบมากที่สุดคือ ระหว่าง 16 ปี ถึง 20 ปี (62.8%) และสตรีอาข่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กับคูรักหรือเพื่อนก่อนแต่งงาน (19.1%) สตรีที่เคยมีเพศสัมพันธ์จำนวน 94 คน เกือบครึ่งหนึ่งเคยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจ (42.5%) และขาดทักษะใน

การต่อรองทางเพศ โดยสตรีประมาณหนึ่งในสิบ (9.6%) ระบุว่าไม่สามารถปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ แม้นตนเองไม่ต้องการ สตรีอาข่ามากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยบอกสามีหรือคูรักถึงความต้องการทางเพศของตน (45.7%) และไม่เคยคุยกับสามีหรือคูรักถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (45.7%) ทั้งนี้เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่สตรีจะพูดได้ หากสตรีพูดถึงเรื่องนี้ สังคมมักมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี สตรีอาข่าส่วนใหญ่ (81.1%) ไม่ใช่วิธีป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ด้วยเหตุผลหลักที่ไม่ป้องกันนั้นคือไว้ใจสามีหรือคูรัก (83.5%) สตรีอาข่าจำนวนมาก (41.5%) เห็นว่าการใช้ยางอนามัยไม่เหมาะสมสำหรับสามีภรรยา

การล่วงละเมิดทางเพศ

สตรีอาข่าร้อยละ 15.3 ที่เปิดเผยว่าถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างน้อยด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยการใช้คำพูด (15.3 %) หรือแสดงท่าทีเกี้ยวพา ล้อเลียน (12.7%) การแก้งหรือหลอกสัมผัสเนื้อต้องตัว (8.5%) และการพูดจาข่มขู่หรือชักชวนเพื่อให้มีเพศสัมพันธ์ (4.2%)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศทุกรูปแบบพบว่า อาชีพที่เสี่ยงได้แก่ ทำไร่ทำนา รับจ้างในโรงงานและค้าขายเล็กๆ น้อยๆ และพฤติกรรมส่วนบุคคลที่สำคัญคือ การเที่ยวสังสรรค์ยามวิกาลหลังเลิกงาน (20.0%) และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (33.3%) แต่ไม่สามารถทดสอบค่าสถิติด้วยไคสแคว์ได้ เนื่องจากจำนวนผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศมีค่อนข้างน้อย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่เอื้อต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศในแรงงานสตรีไทใหญ่

ปัจจัยที่เอื้อต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	ถูกละเมิดทางเพศ		ไม่ถูกละเมิดทางเพศ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ				
รับจ้างทั่วไป (n = 25)	1	4.0	24	96.0
ค้าขายเร่ (n = 43)	5	11.6	38	83.3
รับจ้างในโรงงาน/ หัตถกรรม (n = 5)	1	20.0	4	80.0
งานบ้าน/ ดูแลภายในบ้าน/ สำนักงาน (n = 10)	0	0.0	10	100.0
ก่อสร้าง (n = 1)	0	0.0	1	100.0
รับจ้างร้านค้า (n = 2)	0	0.0	2	100.0
ทำไร่ทำสวน (n = 2)	1	50.0	1	50.0
พฤติกรรม				
การเที่ยวสังสรรค์ยามวิกาลหลังเลิกงาน				
ไป (n = 5)	1	20.0	4	80.0
ไม่ไป (n = 113)	7	6.2	106	93.8
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				
ดื่ม (n = 3)	1	33.3	2	66.7
ไม่ดื่ม (n = 115)	7	6.1	108	93.9

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า การละเมิดทางเพศมักอยู่ในรูปแบบการใช้วาจาหยอกล้อ แสดงท่าทีเกี้ยวพาราสี พูดสองแง่สองมุม ชักชวนมีความสัมพันธ์ทางเพศ และการกลั้ง/หลอกล่อสัมผัสเนื้อตัว เหตุที่ชักใจในลักษณะอาจเกิดจากสตรีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำงานทำสวนเนื่องจากอยู่ในที่เปลี่ยว ส่วนการรับจ้างในโรงงานนั้นถูกละเมิดทางเพศด้วยนายจ้างหรือแรงงานชายด้วยกัน ขณะที่งานค้าขายมักเป็นการขายของเร่ไปตามแหล่งชุมชนมักถูกลูกค้าพูดแทะเล็มและ/หรือถูกเนื้อต้องตัว สตรีบางรายถูกข่มขืนโดยเพื่อนหรือคู่รัก

การล่วงละเมิดทางเพศมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นได้ง่ายเนื่องจากต้องทำงานและพักอาศัยในบริเวณบ้านนายจ้างและใช้เวลาทำงานนาน รวมทั้งในยามวิกาล และมีโอกาสช่องทาง และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการล่วงละเมิดทางเพศได้ง่าย สำหรับสตรีที่ทำงานในโรงงานบางรายถูกล่วง

ละเมิดทางเพศโดยนายจ้างและหัวหน้างาน ด้วยการหาเรื่องให้สตรีเข้าไปในที่ลับตาแล้วลวนลาม สัมผัสร่างกาย บางรายถูกหว่านล้อมให้จำยอมต้องมีเพศสัมพันธ์ โดยอ้างการเลื่อนฐานะและตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งอ้างว่าจะช่วยให้เปลี่ยนสถานะเป็นคนไทยได้ สตรีบางรายขัดขืนก็ถูกข่มขืนหรือหากข่มขืนไม่สำเร็จก็ให้สตรีนั้นออกงาน

นอกจากนี้สตรีกลุ่มชาติพันธุ์ยังถูกลวนลามโดยเพื่อนชายหรือชายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในรายที่ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในเมืองใหม่ โดยเริ่มจากการให้ความช่วยเหลือในการปรับตัวต่อวิถีชีวิตใหม่แล้ว การชวนไปเที่ยวไปรับประทานอาหารข้างนอกด้วยกัน จนกระทั่งพาเข้าไปในที่พักฝ่ายชาย และเมื่อเคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งหนึ่งแล้วก็ยากที่จะขัดขืนในครั้งต่อไป เพื่อนมักจะหาโอกาสที่ล่วงละเมิดทางเพศอย่างต่อเนื่อง สำหรับสตรีอาชญาที่ทำงานนอกบ้านนั้น พฤติกรรมที่เอื้อต่อการถูกล่วงละเมิด

ทางเพศที่สำคัญคือ การเที่ยวสังสรรค์ยามวิกาลหลังเลิกงานและการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับกลุ่มเพื่อนจนมึนเมา จากนั้นคูรักหรือเพื่อนชายพาไปมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อที่อื่น

ความรุนแรงในครอบครัว

สตรีอาข่าประมาณสามในสี่ (75.4%) ที่ระบุว่ามีสามีหรือคูรักแล้ว ประมาณครึ่งหนึ่ง (51.7%) มีสัมพันธ์ทางเพศกับสามีหรือคูรักที่ตี อีกร้อยละ 41.6 มีทะเลาะกันบางครั้ง และสตรีที่ทะเลาะบ่อยครั้งร้อยละ 6.7 สตรีอาข่าร้อยละ 8.1 เคยถูกคูรักหรือคู่ครองทำร้ายร่างกาย ซึ่งผลที่ตามมา ร้อยละ 28.6 บาดเจ็บเล็กน้อยโดยสาเหตุของการถูกสามีทำร้ายส่วนใหญ่มาจากปัญหาการเงิน สามีเมาเหล้า มีเมียน้อย หึงหวงภรรยา และโดยทั่วไปสตรีอาข่ามักยอมรับชายที่แต่งงานแล้วไปมีเพศสัมพันธ์กับสตรีอื่นได้ แต่ภรรยาจะทำเช่นนั้นไม่ได้ สามีส่วนใหญ่มักจะดื่มสุราหลังเลิกงานแล้วมาทะเลาะดบตีภรรยา

การอภิปรายผล

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่สำคัญของสตรีอาข่าในการศึกษานี้คือ การเริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อยต่ำกว่า 20 ปี การมีเพศสัมพันธ์กับคูรักหรือเพื่อนก่อนแต่งงาน การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ใช้วิธีป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ด้วยเหตุผลหลักคือไว้วางใจสามีหรือคูรัก และเห็นว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่เหมาะสมสำหรับสามีภรรยา และการไม่กล้าต่อรองทางเพศโดยสตรีประมาณหนึ่งในสี่ระบุว่าไม่สามารถปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์แม้ตนเองเมื่อไม่ต้องการ สตรีเกือบครึ่งหนึ่งไม่เคยบอกสามีหรือคูรักถึงความต้องการทางเพศของตนและไม่เคยคุยกับสามีหรือคูรักถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้เพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่สตรีจะพูดได้ หากสตรีพูดถึงเรื่องนี้ สังคมมักมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี และการที่สตรีไม่สามารถปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เมื่อไม่ต้องการ อาจอธิบายได้ว่าสตรีส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติว่าหน้าที่ของสตรีต้องตอบสนองความต้องการทางเพศต่อสามีหรือคูรัก ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่สตรีจะปกป้องตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อในระบอบวัยเจริญ

พันธุ์ เพราะกลัวว่าการขอร้องให้สามีใช้ถุงยางอนามัยหรือปฏิเสธเพศสัมพันธ์จะนำไปสู่การปฏิเสธจากสามีหรือคูรัก การถูกข่มขู่ คุกคามและการทำร้ายร่างกาย ขณะที่บุรุษส่วนใหญ่เป็นผู้กำหนดว่าจะเพศสัมพันธ์เมื่อใดและทำอย่างไร และมักไม่มีความรับผิดชอบในการป้องกันการติดเชื้อของสตรี ไม่สนใจความต้องการของภรรยา และเทคโนโลยีในการป้องกันเพื่อเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยที่สตรีสามารถใช้ได้เอง คงมีเพียงถุงยางอนามัยสตรี ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักและมีจำหน่ายยังไม่แพร่หลาย นอกจากนี้ยังมีความยุ่งยากในการใช้ (พิมพ์วิทย์ บุญมงคล, 2543)

ผลการศึกษาสนับสนุนกับการศึกษาความเป็นหญิงชายและพฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเจริญพันธุ์ (ศรัณยา บุณนาค และแพทย์พัทธ์ ทองแท้, 2545) และโดยเฉพาะการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานข้ามชาติไทใหญ่ (สุสัณหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2553) ที่พบว่า แรงงานข้ามชาติไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การเริ่มเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อย การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานในกลุ่มวัยรุ่น การละเมิดทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวเนื่องจากการดื่มสุราของแรงงานชายที่เป็นคู่ครอง และสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของสตรีวัยทำงานในภาคเหนือ (สุสัณหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2548) ที่พบว่า สตรีประมาณหนึ่งในห้ามีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และประมาณหนึ่งในสี่ที่สตรีไม่ใช้วิธีป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ขณะมีเพศสัมพันธ์ และการศึกษาเกี่ยวกับการถูกละเมิดทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวสตรีในสถานประกอบการ (สุสัณหา ยิ้มแย้ม และคณะ, 2554) ที่พบว่า สตรีเกือบครึ่งหนึ่ง (43.9%) เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัจจัยเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศคือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเที่ยวกลางคืนเพื่อผ่อนคลายหลังการทำงานที่ยาวนาน สตรีเกือบครึ่งหนึ่งของสตรีที่มีสามีหรือคูรัก (45.0%) มีสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ดีกับสามีหรือคูรัก ร้อยละ 31.2 ถูกทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 2.9 ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

สตรีอาข่าร้อยละ 15.3 เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยการใช้คำพูด หรือท่าทีเกี่ยวพา ล้อเลียนหรือทำให้

รู้สึกว่าคุณถูก การแก้งหรือหลอกสัมผัสเนื้อต้องตัว หรือการพูดจาข่มขู่ ชักชวนเพื่อให้มีเพศสัมพันธ์ ผู้ที่ละเมิดทางเพศคือคู่รักและเพื่อน สภาพการทำงานดูเหมือนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สตรีเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ สตรีที่มีอาชีพทำไร่ทำสวนรับจ้างในโรงงาน และค้าขายเร่ ดูเหมือนว่าเสี่ยงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในที่เปลี่ยว ส่วนการรับจ้างในโรงงานนั้นถูกละเมิดทางเพศด้วยนายจ้างหรือแรงงานชายด้วยกัน ขณะที่งานค้าขายมักเป็นการขายของเร่ไปตามแหล่งชุมชนมักถูกลูกค้าพูดตะลึงและ/หรือถูกเนื้อต้องตัว สตรีบางรายถูกข่มขืนโดยเพื่อนหรือคู่รัก ซึ่งต่างจากการศึกษาในสตรีกลุ่มอื่นที่พบว่า การล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นมากในสตรีที่ทำงานร้านอาหารหรือสาวเชียร์เบียร์ ซึ่งอาจอธิบายได้จากลักษณะการทำงานร้านอาหารของสตรีชาติพันธุ์มีลักษณะเป็นร้านขายข้าวแกงที่เป็นห้องแถวหรือซุ้มขายสุราไม่ใช่สถานบันเทิงที่ต่างไปจากการศึกษาที่ผ่านมา ส่วนสตรีชาวอาชญาที่ทำงานบ้านก็เป็นงานดูแลความสะอาด ในสำนักงานหรือมูลนิธิ จึงไม่เสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งต่างจากการศึกษาอื่นที่ผ่านมาที่พบว่า การล่วงละเมิดทางเพศในงานแม่บ้านเป็นสตรีที่ต้องทำงานและพักอาศัยในบ้านนายจ้าง ทำให้นายจ้างชายมีโอกาสดูช่องทาง และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการล่วงละเมิดทางเพศได้ง่าย

นอกจากลักษณะการทำงานแล้ว ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศที่สำคัญในสตรีที่ทำงานนอกบ้าน คือ การเที่ยวสังสรรค์ยามวิกาลหลังเลิกงาน และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลังจากนั้นถูกคู่รักหรือเพื่อนชายชักชวนไปมีเพศสัมพันธ์ต่อ และเมื่อเคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งหนึ่งแล้วก็ยากที่จะขัดขืนในครั้งต่อไป เพื่อน

มักจะหาโอกาสหรือข่มขู่เพื่อล่วงละเมิดทางเพศอย่างต่อเนื่อง สำหรับสตรีอาชญาที่มีสามีหรือคู่รักพบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของสตรีกลุ่มนี้มีสัมพันธภาพกับสามีหรือคู่รักที่ไม่ดี สตรีร้อยละ 8.1 เคยถูกคู่รักหรือคู่ครองทำร้ายร่างกาย ซึ่งผลที่ตามมาคือ สตรีที่บาดเจ็บเล็กน้อยร้อยละ 28.6 โดยสตรีส่วนใหญ่มักยอมรับสภาพและให้อภัยสามี ทั้งนี้ อาจอธิบายได้จากตามสังคมวัฒนธรรมของชาวอาชญาซึ่งคล้ายกับสังคมของชาวไทยและชาวเอเชียทั่วไปที่เป็นสังคมของชายเป็นใหญ่ บุรุษมักได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ ผู้ตัดสินใจในเรื่องสำคัญทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัว เมื่อมีภรรยาหมักเมาใจว่าภรรยาเป็นสมบัติของตนที่จะทำอะไรก็ได้ (พิมพวลย์ บุญมงคล, 2543; Kompipote, 2002) ประกอบด้วยสตรีอาชญาที่มีคู่ครองเมื่ออายุน้อยและอายุน้อยกว่าสามี ดังนั้นมักต้องให้การเคารพนับถือและเชื่อฟังสามีที่มีวัยวุฒิมากกว่าตามความคาดหวังของสังคมที่ผู้น้อยต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ ทำให้สตรีกลุ่มนี้ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศในครอบครัว (พิมพวลย์ บุญมงคล, 2543)

บทสรุป

การศึกษานี้ทำให้เข้าใจถึงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวของสตรีอาชญา ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย ที่อาจเรียกว่าชนชายขอบหรือกลุ่มด้อยโอกาสที่ควรให้การช่วยเหลือดูแล ผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการจัดโปรแกรมในการเสริมพลังอำนาจสตรีอาชญาในการต่อรองเพื่อความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ควรนำบุรุษอาชญาที่มีส่วนร่วมในการผลักดันเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงร่างการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และรายงานผลการวิจัย โดยให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพื่อให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ท้ายที่สุดงานวิจัยนี้คงจะไม่สามารถสำเร็จลงได้ หากขาดผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยเฉพาะสตรีอาชญาทุกท่าน ที่กรุณาใช้เวลาให้ข้อมูลและถ่ายทอดประสบการณ์ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ชาวเขาเผ่า “อีเก้อ”*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- พิมพ์พลย์ บุญมงคล. (2543). โรคติดต่อระบบเจริญพันธุ์: ปัญหาสุขภาพผู้หญิงที่เป็น “วัฒนธรรมเงียบ”. ในพิมพ์พลย์ บุญมงคล นิราณ สันหจรียา คันสนีย์ เรื่องสอน (บรรณาธิการ), *รื้อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ* (หน้า 163-194). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส.
- ตนบ้านนอก มูลนิธิกระจกเงา. (2014). *ชนเผ่าอ่าข่า*. สืบค้นวันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://akha.hilltribe.org/thai/>
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และอำไพ จารุวัชรพานิชกุล. (2548). *ปัจจัยทางด้านสังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเข้าถึงการดูแลสุขภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพสตรีไทยที่ทำงานในภาคเหนือ*. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม, ชลลิสา จริยะเลิศศักดิ์ และสุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2553). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานข้ามชาติสตรีไทใหญ่. ใน รวมผลวิชาการ “การพยาบาลในสังคมที่เปลี่ยนแปลง”. (หน้า 376-385).
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และสุจิตรา ชัยวุฒิ. (2554). การถูกละเมิดทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวสตรีในสถานประกอบการ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 26(1), 56-69.
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม, สุจิตรา เทียนสวัสดิ์ และอำไพ จารุวัชรพานิชกุล. (2555). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้วางแผนของสตรีในสถานประกอบการ. *พยาบาลสาร*, 39 มกราคม-มีนาคม, 2555, 10-22.
- ศรีธญา บุณนาค และเพ็ญพักตร์ ทองแท้. (2545). ความเป็นหญิงชายและพฤติกรรมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเจริญพันธุ์. ใน จรรยา เศรษฐบุตร และบุปผา ศิริรัมย์ (บรรณาธิการ). *รายงานโครงการพัฒนางานวิจัยด้านเพศภาวะ มิติทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์ชาติพันธุ์เพื่อการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรสังคมศาสตร์สุขภาพ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทรวงพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อไร้พรมแดน และมูลนิธิส่งเสริมสันติวิถี ในวันที่ 29 มีนาคม 2551 ณ ห้องประชุมใหญ่ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Kompipote, U. (2002). *Sexual Harassment in the Workplace: A report from field research in Thailand- June 2002*. Bangkok: International Labor Rights Fund Rights for Working Women Campaign.